

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2359

Vragen van het lid **Westerveld** aan de Minister voor Langdurige Zorg en Sport over *het toezicht op PGB wooninitiatieven* (ingezonden 28 februari 2023).

Antwoord van Minister **Helder** (Langdurige Zorg en Sport) (ontvangen 20 april 2023). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 1988.

Vraag 1

Bent u bekend met de reconstructie van de misstanden bij zorgboerderij Aurora Borealis in Trouw?¹

Antwoord 1

Ja, ik ben bekend met deze reconstructie.

Vraag 2

Wanneer heeft de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) voor het eerst een signaal gehad dat de kwaliteit bij zorgboerderij Aurora Borealis ondermaats was?

Antwoord 2

Op 3 oktober 2022 nam één van de bestuurders van Aurora Borealis contact met de IGJ op dat de heer Stegeman heimelijk opnames heeft gemaakt. De door de bestuurder verstrekte informatie betrof niet de omvang en ernst van de situatie zoals die met de bestuurlijke rapportage en de undercover-filmbeelden duidelijk werd.

Vraag 3

Hoeveel meldingen/klachten heeft de IGJ gehad over zorgboerderij Aurora Borealis en welke acties heeft de IGJ ingezet? Kunt u dit per melding aangeven?

Antwoord 3

Bij de IGJ staan over de periode tot 14 december 2022 (de dag dat het inspectiebezoek van de IGJ plaatsvond) geen klachten of meldingen geregistreerd over Aurora Borealis. Tussen 29 december 2022 en 23 januari

¹ Trouw, 13 februari 2022, «Mishandeling, schelden en opsluiten: hoe kon het op een Groningse zorgboerderij zo misgaan?» (<https://www.trouw.nl/verdieping/mishandeling-schelden-en-opsluiten-hoe-kon-het-op-een-groningse-zorgboerderij-zo-misgaan~bb6030b0/>).

2023 heeft de IGJ in totaal drie meldingen ontvangen over Aurora Borealis. Deze zijn meegenomen in het lopende handhavingstraject.

Vraag 4

Is de IGJ eerder op bezoek geweest bij Aurora Borealis? Hoe heeft de IGJ destijds over de kwaliteit geoordeeld?

Antwoord 4

De IGJ is niet eerder bij Aurora Borealis op bezoek geweest.

Vraag 5

Vanaf welk moment weet de IGJ dat een onderzoeksjournalist geheime opnamen maakte en de eigenaars van Aurora Borealis confronteerde met mishandeling van cliënten? Hoe werd de IGJ hiervan op de hoogte gesteld?

Antwoord 5

Zie bovenvermeld antwoord op vraag 2. Op 3 oktober 2022 nam één van de bestuurders van Aurora Borealis contact met de IGJ op dat de heer Stegeman heimelijk opnames heeft gemaakt.

Vraag 6, 7 en 8

Klopt het dat de IGJ, zoals Trouw bericht, al in oktober op de hoogte was gesteld van de misstanden? Waarom zei u dat dit op 30 november jl. was? Hoezo heeft het dan nog tot 14 december jl. geduurd voordat de IGJ op bezoek ging?

Klopt het dat de heer Stegeman op 8 november jl., drie weken voordat de IGJ het politierapport ontvangt, persoonlijk de IGJ heeft ingelicht over zijn bevindingen van misstanden bij Aurora Borealis?

Op welk moment heeft de IGJ beschikking gekregen over de verborgen camerabeelden van Undercover in Nederland die gemaakt zijn in zorgboerderij Aurora Borealis?

Antwoord 6, 7 en 8

Zie in dit kader eveneens mijn antwoord op vraag 2. De op 3 oktober 2022 door de bestuurder verstrekte informatie betrof niet de omvang en ernst van de situatie zoals die met de bestuurlijke rapportage en de undercover-filmbeelden duidelijk werd. Op 8 november 2022 meldt Alberto Stegeman telefonisch bij de woordvoerder van IGJ dat hij misstanden heeft ontdekt bij «een zorgboerderij voor verstandelijk gehandicapten in Wedde» en dat er sprake zou zijn van mishandeling. Hij geeft aan geen melding bij de IGJ te gaan doen maar dat hij de informatie en beelden aan de politie heeft gegeven. De IGJ heeft op 8 november van de heer Stegeman geen nadere informatie over de ernst en omvang van de situatie gekregen. De IGJ heeft naar aanleiding van het contact met de heer Stegeman op 8 november contact gelegd met de politie en – conform onderlinge afspraken – de politie verzocht om informatie. Deze informatie heeft de IGJ op 30 november in de vorm van een bestuurlijke rapportage ontvangen. Vervolgens heeft de IGJ aanvullend de filmbeelden bij de politie en het OM opgevraagd. Deze heeft de IGJ op 9 december ontvangen. Daarnaast is in de periode tot aan 14 december tussen de IGJ en het OM nader afgestemd hoe beiden konden optreden zonder elkaars trajecten te doorkruisen. Tevens heeft de IGJ in deze periode haar bezoek van 14 december voorbereid. Binnen de mogelijkheden die de IGJ daartoe heeft is in de periode tot openbaarmaking van de handavingsmaatregelen ook afstemming gezocht met zorgkantoren in verband met de continuïteit van zorg.

Vraag 9

Hoe wordt de rechtsbescherming van de slachtoffers geborgd? Deelt u de mening dat de slachtoffers recht hebben op juridische bijstand? Zo ja, hoe is de juridische bijstand van de slachtoffers georganiseerd? Wie is verantwoordelijk voor het vinden van de juiste juridische bijstand?

Antwoord 9

Ik deel de mening dat slachtoffers recht hebben op juridische bijstand, zij hebben altijd recht op een advocaat. Het slachtoffer en/of diens naasten zijn zelf verantwoordelijk voor het vinden van de juiste juridische bijstand. Bij

slachtoffers van een geweld- of zedenmisdrijf bepaalt de Raad voor de Rechtsbijstand of iemand in aanmerking komt voor gratis ondersteuning door een advocaat. Ook wordt gratis hulp geboden door Slachtofferhulp Nederland. Zij kunnen slachtoffers helpen om hun rechten uit te oefenen in het strafproces en ondersteunen bij het vinden van een advocaat. Ook bij het Juridisch Loket kunnen slachtoffers voor vragen terecht. Daarnaast hebben de zorgkantoren mij laten weten dat zij cliënten in dergelijke situaties verwijzen naar de juiste instantie, zoals slachtofferhulp en/of veilig thuis.

Vraag 10

Welke rol heeft het zorgkantoor en de zorgverzekering in situaties waarbij cliënten slachtoffer worden doordat de zorg ernstig tekortschiet of zelfs schadelijk is?

Antwoord 10

Het zorgkantoor of de zorgverzekeraar is verantwoordelijk voor het organiseren van voldoende beschikbare goede zorg. Medewerkers van het zorgkantoor spreken regelmatig met cliënten, hun naasten en (bij zorg in natura) met zorgprofessionals en de cliëntenraad in zorginstellingen. Waar nodig voeren zij ook het gesprek over benodigde verbeteringen. Bij het pgb is de budgethouder zelf primair verantwoordelijk voor de kwaliteit van zorg. Dat is onderdeel van de eigen regie met een pgb. Het zorgkantoor houdt ook zicht op de kwaliteit; als verstrekker beoordeelt zij op het individuele niveau van de budgethouder of de kwaliteit van zorg voldoet. Het zorgkantoor voert bij aanvang van het pgb een bewustkeuzegesprek met de budgethouder om te beoordelen of er sprake zal zijn van verantwoorde zorg. Het zorgkantoor controleert het door de budgethouder opgestelde budgetplan en de zorgovereenkomsten. Verder gaat het zorgkantoor eens per drie jaar op huisbezoek bij de budgethouder. Tijdens dit huisbezoek kijkt het zorgkantoor ook naar de kwaliteit van zorg. Bij signalen kan het zorgkantoor tussentijds een (extra) huisbezoek afleggen. Indien de kwaliteit van zorg niet voldoet en/of verbeteringen uitblijven, zorgt de verstrekker in principe vanuit haar zorgplicht voor passende zorg elders of door andere zorgverleners. In dit kader proberen zorgkantoren in dialoog met de klanten te bemiddelen naar een andere aanbieder. Dit lukt echter niet altijd, bijvoorbeeld in de situatie dat cliënten zelf geen probleem zien en willen blijven op de plek waar hij/zij zit. Een kanttekening hierbij is dat bemiddeling door het zorgkantoor in principe alleen gedaan wordt naar zorg in natura aanbieders/zorgverleners. Het zoeken naar een andere pgb zorgverlener, ligt meer bij de pgb-budgethouder zelf. Ook doen zorgkantoren – indien de kwaliteit van zorg niet voldoet en/of verbeteringen uitblijven – een melding bij de IGJ wanneer dat nodig is.

Vraag 11 en 12

Op welke wijze is de zorg voor alle slachtoffers nu georganiseerd? Is er voldoende capaciteit in andere zorglocaties om de zorg op te vangen? Wordt daarbij rekening gehouden met de nazorg die de slachtoffers nodig hebben? Bent u van mening dat voor iedereen een passende oplossing is gevonden? Zo nee, wanneer is er voor elke bewoner passende alternatieve zorg geregeld?

Antwoord 11 en 12

De zorg die door Aurora Borealis geleverd werd is inmiddels gestaakt, dit is door de IGJ gecontroleerd. De pgb-houders/clientvertegenwoordigers zijn verantwoordelijk voor het organiseren van goede zorg voor de cliënten. Het zorgkantoor heeft hierbij hulp aangeboden. IGJ heeft contact onderhouden met het zorgkantoor, zodat het zorgkantoor hierin haar rol kan vervullen. De zorgkantoren hebben mij laten weten dat sommige cliënten niet direct naar een andere zorgaanbieder zijn gegaan maar eerst door de ouders naar huis zijn gehaald. Van deze groep cliënten is er nog één client die bij zijn of haar ouders is. Dit doen zij bewust om de client te laten herstellen.

Vraag 13

Hoeveel wooninitiatieven met het persoonsgebonden budget (pgb) zijn er in Nederland?

Antwoord 13

Het exacte aantal is niet bekend. Er is geen registratie van pgb-gefinancierde wooninitiatieven.

Vraag 14

Heeft de IGJ zicht op alle pgb wooninitiatieven?

Antwoord 14

De IGJ heeft geen zicht op alle pgb wooninitiatieven. Door de meldplicht (die op grond van de Wet toetreding zorgaanbieders per 1 januari 2022 geldt) voor nieuwe toetreders wordt het zicht van de IGJ op zorgaanbieders wel verbeterd.

Vraag 15 en 16

Hoe is het toezicht door de IGJ geregeld op deze wooninitiatieven? Deelt u de mening dat de IGJ ook toezicht dient te houden op deze zorglocaties?

Deelt u de mening dat controle door de IGJ essentieel is als het zorg betreft voor mensen die zichzelf niet goed kunnen uitdrukken, waardoor slechte zorg of misstanden mogelijk niet of minder snel worden geconstateerd? Deelt u de mening dat het daarom gerechtvaardigd is dat de IGJ locaties met de cliënten die niet zelfredzaam zijn met voorrang bezoekt, zeker als de IGJ signalen krijgt dat de zorgkwaliteit mogelijk in het geding is?

Antwoord 15 en 16

Ik deel de mening dat de IGJ ook toezicht dient te houden op pgb wooninitiatieven. De IGJ doet dat ook. De IGJ houdt toezicht door onderzoek van meldingen en op basis van risico-inschatting en signalen. In de risico-prioritering heeft de IGJ daarbij bijzondere aandacht voor kwetsbare doelgroepen. Dit betreft onder meer de zorg die geleverd wordt aan bewoners met een hoog zorgprofiel.

Vraag 17

Hoeveel meldingen komen er jaarlijks binnen bij de IGJ over pgb wooninitiatieven?

Antwoord 17

Het aantal meldingen dat jaarlijks over pgb wooninitiatieven bij de IGJ binnenkomt is niet bekend. Het aantal meldingen dat jaarlijks bij IGJ binnenkomt over de gehandicaptenzorg is circa 500 per jaar.

Vraag 18

Hoeveel werknemers heeft de IGJ in dienst die bij dit soort wooninitiatieven langsgaan voor inspectie?

Antwoord 18

In 2022 waren er bij de afdeling gehandicaptenzorg van de IGJ zeventien inspecteurs in het bezoek-team werkzaam die bij zorgaanbieders, waaronder bij wooninitiatieven, langsgaan.

Vraag 19

Waarom heeft u vijf miljoen euro bezuinigd op de IGJ, terwijl zij al te weinig inspecteurs hadden?²

Antwoord 19

De reden voor deze structurele korting op het IGJ-budget per 2022 was gelegen in de onderuitputting van het budget van de IGJ in eerdere jaren. Dit kwam onder meer door corona-effecten (o.a. minder reiskosten). Dit betekent dat het aan de IGJ toegekende budget niet volledig werd uitgegeven. Zodoende is per 2022 vijf miljoen euro overgeheveld naar plekken op de VWS-begroting waar een tekort was voorzien. De korting betreft een algemene korting op het totale budget van de IGJ. Er is bij het opleggen van deze korting geen koppeling gelegd met een personele reductie.

² Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, 12 januari 2023, «Werkplan 2023» (<https://www.igj.nl/publicaties/jaarplannen/2023/01/12/werkplan-2023>).

Vraag 20

Wat zijn de effecten van deze bezuiniging op het aantal inspecteurs en het aantal bezoeken dat zijn kunnen afleggen?

Antwoord 20

De korting met ingang van het begrotingsjaar 2022 is een algemene korting (niet geoormerkt en geen koppeling met vermindering van fte-aantallen). Een groot deel heeft de IGJ kunnen opvangen door een loonkostencompensatie en de rest is vooralsnog binnen de IGJ-begroting opgelost zonder personele consequenties. Daarnaast dient te worden opgemerkt dat er claims zijn toegekend voor de uitbreiding op specifieke onderwerpen. Eén van deze claims betreft het toezicht op de gehandicaptenzorg. Hiervoor is in de periode 2023–2026 extra budget beschikbaar gesteld en zijn extra mensen geworven (waaronder 6 inspecteurs voor het bezoek-team).